

GUDSTJENESTE MED DÅP OG NATTVERD

Fjellhamar kirke 13. august 2017

Lukas 5, 27 - 32

PREKEN

GJENFORTELLE

Dagens prekentelest er fra en intens oppstartsfase i Jesu liv og virke. Han var i ferd med å slå igjennom, alias Karsten Warholm, og alle vil finne ut hvem han var og hva han var god for og sto for. Vi er i Kapernaum i Galilea, sentrum for Jesu virke. Jesus hadde akkurat undervist i et hus som var sprengfullt, blant annet av fariseere og lovlærere fra alle landsbyene i Galilea og Judea, og også fra selve Jerusalem. Det var flere dagsreiser til Kapernaum for mange av dem, men denne nye rabbi, læreren, gikk det så store gjetord om at han måtte sjekkes ut. Og det var påkrevd fant de raskt ut: Han tilga uten videre en lam mann

syndene! Det kan bare Gud gjøre. Så helbredet han mannen som et bevis på at han hadde makt til å tilgi synder. Så kommer vår tekst: Etter dette gikk Jesus ut av huset og det første han gjorde var å gå bort til en toll og be om å bli hans disippel. Han svarte ja og samme kveld inviterte han Jesus til et stort selskap sammen med tollervennene sine. Og Jesus kom og spiste sammen med de! Korpset av fariseere var sjokkert, og murringen var ikke til å skjule.

Hvorfor spiser og drikker dere sammen med syndere og tollere?, spør de disiplene til Jesus. For tollerne var upopulære og urene. Upopulære fordi de samarbeidet med okkupasjonsmakten og krevde inn toll ved landegrenser, byporter og broer. De var urene også fordi de da var i kontakt med urene mennesker, varer og penger. Å spise sammen med noen var å anerkjenne de man spiste sammen med. Tollere og syndere/hedninger/ horer sier mye om hvordan man tenkte om tollerne. Og etter vår tekst forsetter fariseerne å angripe Jesus og disiplene for å bryte budene og deres religiøse praksis med faste og bønn og sabbaten.

DIAGNOSEN

Det er ikke de friske som trenger lege, men de syke, svarte Jesus på anklagene. Et ordspråk som er vanskelig å si imot. Men hvem er syk og hvilken sykdom er det som skal leges? Det er helt klart tollere og syndere som er de syke, derfor er Jesus sammen med for å lege dem. Men ut ifra andre fortellinger er det ikke noe tvil om at Jesus anså de selvrettferdige fariseerne som vel så syke.

Og hva er sykdommen, diagnosen, Jesus er kommet for å lege? Det er synd, men hva er det? Luther snakket om at synd er å være innkrøket i seg selv. Et talende bilde. Istedenfor å åpne seg ut til Gud og mennesker rundt oss med åpne hender, åpne sinn, med tillit og raushet til å dele og hjelpe, så er synd en sykdom i oss som gjør at vi tenderer til å krøke oss innover i oss selv. Vi samler til oss selv, vi er skeptiske, vi er selvopptatte på egne og våre nærmestes vegne.

Jeg er smittet og bærer av denne sykdommen. Jeg kan godt si at det er mye av den i slekta, alle er smittet. Og da er det ikke familieslekten jeg tenker på, men menneskeslekten.

For å begynne i det store: Jeg lever og er medansvarlig i en verden hvor det er en enorm skjevfordeling av godene, skjevfordeling bare øker. Som en del av det er klimatrusselen. Vi nyter all verdens goder i dette landet, på bekostning av klimaet. Følgene av det lever de fattige mest med og de kommende generasjoner. Det oppleves av mange av oss som om vi er fanget, hvem kan gjøre noe med det? Vi ser det men klarer ikke gjøre noe ordentlig med det. For innerst inne så er ikke motivasjonen så høy. Vi vil ikke gi slipp på vår privilegerte posisjon. Vi vil ikke dele med andre hvis det blir mindre til oss. Det er sterke nasjonalistiske strømninger i verden hvor det bygges gjerder både rent fysisk men også ideologisk og økonomisk for å stenge folk ute, og vi sier: america first, eller Norge for nordmenn.

Men sykdommen slår også ut i det små og jeg merker symptomene, og de tyter ekstra frem når jeg blir sliten eller pressa. Lunta blir kortere, jeg orker i mindre grad å se ting fra andres synsvinkel, jeg blir mindre tålmodig med folk rundt meg og faller

fortere ned i min forståelse av ting. Det kan gi utslag i trafikken og utbrudd inne i bilen ang medtrafikanter. Det har gitt utslag i kroppsspråk, tonefall og ordvalg til butikkbetjening og kundeservice når det ble trøbbel med varer og ventetid. Og aller mest har det gitt utslag hjemme hvor terskelen er lavest og frustrasjonspunktene flest. Mye småting som vi ikke skal være for hårsåre på, ja. Men ikke bare det. En del av disse små tingene kan såre og tynde de som rammes. Vår måte å være på blir lett til mønstre og uvaner over tid som blir nedbrytende for folk rundt oss. Og det mest krevende er når vi skjønner at vi har behandlet andre dårlig, eller urettferdig, hva gjør vi da? Å legge seg flat, beklage og be om unnskyldning, innrømme for seg selv og andre at man handlet dårlig, er krevende til tider. Istedenfor å gå inn i det og ydmyke seg, er det fristende å gå i forsvar eller angrep, eller ignorere. Og da fortsetter spiralen den gjerne veien. Vi gjør feil mot hverandre, det er vanskelig å unngå. Det største laget står når vi skjønner det og må velge hva vi gjør med det.

Men er ikke det så menneskelig alt sammen, både disse små tingene i livet og de store? I høyeste grad. Vi er alle i samme båt. Og det er derfor vi trenger lege.

FORESKREVET BEHANDLING

Hvilken behandling er det som foreskrives oss av legen, av Jesus? Bekjennelse og omvendelse. Bekjennelse først: I salme 32 hørte vi lest om hvor befriende det er å tilgivelse, å bli løst fra skyld. Det beskrives fysisk hvordan det er å tie om synd og bære på skyld, v. 3-4:

Så lenge jeg tidde, ble mine knokler tæret bort mens jeg stønnet hele dagen. For dag og natt lå din hånd tungt på meg. Min livssaft svant som i sommerens hete.

Jeg kan kjenne igjen det. Hvis jeg går med noe uoppgjort i forhold til kona mi hjemme, jeg vet jeg har såret henne, så kan det oppleves så konkret og fysisk til det blir gjort opp. Det ligger som en klam hånd over alt, tanker og følelser og det vanskelig å få gjort noe før det er ordnet opp i. Det er en enorm befrielse i å få bekjenne, en enorm kraft i å be om tilgivelse. Det er legedom for sjel og sinn. Å få

bekjenne og be om tilgivelse er medisin mot synd og feilgrep og vonde ting i mellom oss som ikke kan overvurderes. Og det kan heller ikke overforbrukes slik at det dannes antistoffer. Bekjennelse og tilgivelse avler mer raushet og lavere terskel for bekjennelse og tilgivelse.

Omvendelse. Det Jesus skriver ut som resept for syndere, er omvendelse. Den medisinen som dypest sett tar sykdommen ved roten er omvendelse og ikke tilgivelse. Hvis vi villig vekk bekjenner og ber om tilgivelse men ikke bryr oss noe om eller forsøker å endre adferd blir det ikke troverdig, og bekjennelsen og syndstilgivelsen mister sin kraft og effekt i mellom oss. Det blir billig nåde, som Bonhoffer kalte det. Billig nåde som hindrer etterfølgelse. Omvendelse, å vende skuta enn annen vei, å vende oss og vår adferd om, det er nåde som setter oss i bevegelse.

Kommer noen for å skrifte og be om tilgivelse for utroskap uten å ville endre på det men fortsette som før, så kan jeg som prest ikke gi tilgivelse. Det blir billig nåde. Omvendelse er tilgivelse og nåde i

bevegelse og medisin som renser såret og ikke bare setter et plaster på skitten.

FØLG MEG

Levi var toller. Om han var av den uhederlige sorten som skodde seg selv på andres bekostning, vet vi ikke. Men han tilhørte en svært lite velsett gruppe, og kjente godt til forakten i folks blick, unngåelse og dom av han. Det står at Jesus fikk se han sitte i tollboden, og så sa han rett frem: Følg meg! Og så gjorde Levi det. Jesus var jo en rabbi, en religiøs lærer og åndelig autoritet. De som tok mest avstand til tollere som Levi. Så hva gjorde at Levi fikk tillit til Jesus? Ryktet om han hadde sikkert nådd han på forhånd. Nysgjerrigheten var vekt. Og så må det ha vært noe i det blikket til Jesus som så på Levi som gjorde at han ikke slo blikket ned i skam. Han følte seg sett og verdsatt, ikke fordømt og avvist av det blikket. Og så ble han invitert inn. Han ble vist tillit og invitert med. Levi svarte med å ta imot invitasjonen, bryte opp og følge Jesus. Han vendte skuta si en annen vei.

Det er nattverd etterpå. Det er et måltidsfellesskap med Jesus hvor han anerkjenner og gir aksept til alle syndere som vil ta del. Her kan vi som er smittet av synden få bekjenne og be om tilgivelse og vende oss mot Jesus og få medisin for liv og sjel.